

Munich Personal RePEc Archive

The Real Convergence of the Czech Republic and Poland to the Euro-zone

Tuleja, Pavel

Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo

22 November 2007

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/11689/>
MPRA Paper No. 11689, posted 21 Nov 2008 16:25 UTC

Reálná konvergence Česka a Polska k eurozóně¹

The Real Convergence of the Czech Republic and Poland to the Euro-zone

Pavel Tuleja

Anotace:

Nové členské země Evropské unie se v den svého vstupu zavázaly, že bez zbytečných odkladů přijmou společnou evropskou měnu euro. V této souvislosti před námi vyvstávají dvě zcela zásadní otázky: „Kdy tento krok učiní?“ a „Budou v tomto období schopny dosáhnout takové míry reálné konvergence, která jim umožní využít všech výhod a čelit všem rizikům, jež jsou se vstupem do měnové unie spojena?“. Částečnou odpověď na druhou otázku jsme se pokusili nalézt v rámci našeho příspěvku, jenž je věnován problematice reálné konvergence Česka a Polska k eurozóně. V rámci námi provedené analýzy jsme dospěli k závěru, že jak polská, tak česká ekonomika budou muset, v následujících pěti letech, projít poměrně razantním procesem reálné konvergence, neboť současný stav jejich ekonomik sebou nese celou řadu rizik, která by po přijetí eura mohla v těchto zemích destabilizovat jejich hospodářskou situaci.

Summary:

The new member countries of the European Union professed on the day of their entry to adopt the single European currency Euro without undue delays. There arise two quite fundamental questions within this context, which are: “When will they make this step?” and “Will they be able, in this period, to achieve such a level of the real convergence, which enables them to enjoy all the advantages and to face up all the risks which are associated with the entry into the monetary union?” We have tried to find a partial answer to the second question within our paper, which is devoted to the questions of the real convergence of the Czech Republic and Poland to the Euro-zone. Within the analysis carried out by ourselves we came to the conclusion that both the Polish and Czech economy will have to, in five following years, pass through a rather decisive process of the real convergence as the present state of their economies brings along a number of risks, which could after the adopting of Euro destabilize the economic situation in these countries.

Klíčová slova:

Cenová hladina, dovoz, hrubý domácí produkt na obyvatele, reálná konvergence, struktura ekonomiky, vývoz.

Keywords:

Export, gross domestic product per capita, import, price level, real convergence, structure of economy.

Úvod

Nové členské země Evropské unie, které do tohoto integračního seskupení vstoupily 1. května 2004 a 1. ledna 2007, se v den svého vstupu zavázaly, že bez zbytečných odkladů přijmou společnou evropskou měnu euro. Z tohoto závazku tedy vyplývá, že těchto dvanáct, resp. dnes již jen jedenáct zemí není, podobně jako např. Velká Británie, nuceno řešit problém zda přijmout či nepřijmout euro, ale naopak jsou postaveny pře otázku, kdy do eurozóny (dále také EU-13) vstoupit. Podíváme-li se na záměry zemí stojících mimo EU-13, pak dospějeme k závěru, že oficiálně stanovené či předpokládané termíny spojené s jejich možným vstupem do eurozóny se poněkud liší. Klasickým příkladem odlišného přístupu ke stanovení konkrétního data přijetí eura mohou být země Visegrádské skupiny. Vyjdeme-li z dostupných informací, pak dospějeme k závěru, že Slovensko chce přijmout euro v roce 2009, Maďarsko si jako termín přijetí vymezilo časový úsek ohraničený roky 2010 a 2014, Polsko konstatovalo, že nebude schopno přijmout euro dříve než v roce 2012 a česká vláda dokonce konkrétní termín přijetí eura nestanovila vůbec, přičemž většina analytiků předpokládá, že za realistický můžeme v této souvislosti označit rok 2013. Velký otazník však nevisí pouze nad

---

¹ Tento článek vznikl díky podpoře Grantové agentury České republiky v rámci projektu GA402/05/2758: „Integrace finančního sektoru nových členských zemí EU do EMU“.

rokem přijetí společné evropské měny, ale také nad mírou reálné konvergence těchto ekonomik k ekonomice eurozóny. Vzhledem k tomu, že reálné dispozice země pro přijetí eura jsou velmi úzce spjaty s datem vstupu do EU-13, zaměřili jsme v rámci této stati svou pozornost na analýzu míry reálné konvergence námi vybraných zemí Visegrádské skupiny a konkrétně pak Česka a Polska, v jejichž případě se předpokládá, že společnou evropskou měnu euro nepřijmou dřív než v roce 2012.

Česká a polská ekonomika z pohledu cyklické a strukturální sladěnosti

Vydeme-li z teorie optimální měnové oblasti, pak dospějeme k závěru, že při svém vstupu do již fungující měnové unie, jsou nové členské země vystaveny riziku vzniku asymetrických šoků, přičemž toto nebezpečí lze výrazně snížit pouze tehdy, pokud se daná ekonomika vyznačuje vysokým stupněm sladěnosti s ekonomikou příslušné měnové oblasti. V tomto okamžiku můžeme tedy říci, že před svým vstupem do eurozóny by jak česká, tak polská ekonomika měly projít procesem, který by buďto zajistil jejich rychlou ekonomickou konvergenci, nebo by minimálně zlepšil jejich schopnost reagovat na možné asymetrické šoky. Obě výše uvedené ekonomiky by tak měly v maximální možné míře sladit svůj hospodářský cyklus a strukturu své ekonomiky s hospodářským cyklem a strukturou ekonomiky EU-13.

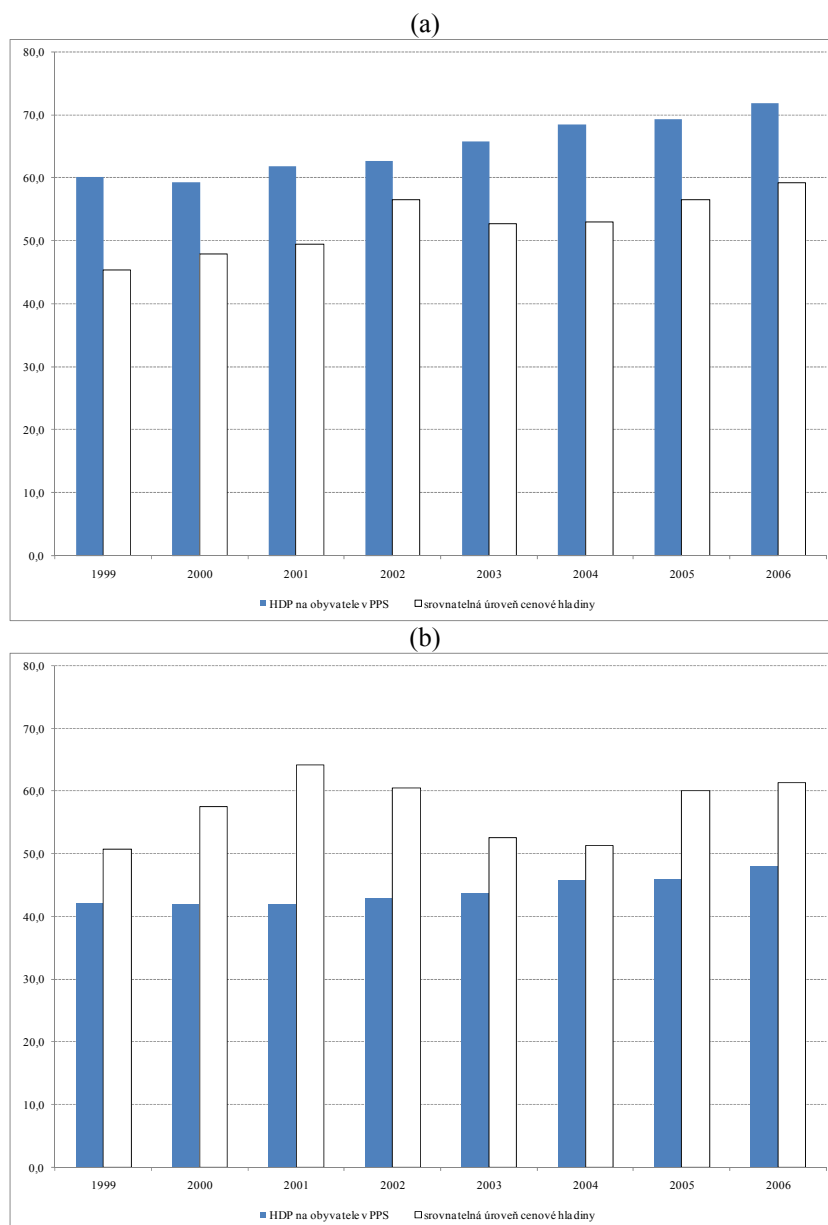
Cyklická sladěnost české a polské ekonomiky s ekonomikou eurozóny

Při posuzování míry reálné konvergence bývají v rámci makroekonomických analýz zpravidla využívány dva základní makroekonomické ukazatele, jimiž jsou hrubý domácí produkt na obyvatele ve standardu kupní síly (dále také HDP v PPS) a srovnatelná cenová úroveň. Vzhledem k tomu, že prostřednictvím těchto indikátorů jsme schopni posoudit ekonomickou úroveň námi analyzovaných zemí a tím pádem také jejich možné perspektivy v oblasti hospodářského růstu, budeme v úvodu této části vývoji těchto makroekonomických ukazatelů věnovat poněkud bližší pozornost.

Budeme-li posuzovat ekonomickou úroveň sledovaných zemí, resp. sledované měnové oblasti pomocí analýzy vývoje hrubého domácího produktu na obyvatele vyjádřeného ve standardu parity kupní síly, dospějeme k závěru, že v letech 1999-2006 se jak česká, tak polská ekonomika neustále přibližovaly ekonomické úrovni zemí eurozóny. Za výrazně úspěšnější v této oblasti pak můžeme označit Českou republiku, která v námi analyzovaném období snížila rozdíl v ekonomické úrovni o téměř dvanáct procentních bodů, díky čemuž tak v roce 2006 dosáhl český HDP na obyvatele 71,99 % průměrné hodnoty hrubého domácího produktu per capita v zemích eurozóny. Naopak v případě Polska vzrostla v letech 1999-2006 srovnatelná ekonomická úroveň pouze o 6,02 %, takže ani v posledním roce námi sledovaného období nebyla polská ekonomika, jako jediná ekonomika zemí Visegrádské skupiny, schopna překročit hranici 50 procent průměrné hodnoty hrubého domácího produktu na obyvatele v PPS zemí EU-13. Navíc je zapotřebí konstatovat, že již od roku 2004 převyšuje Česká republika svou ekonomickou úroveň ekonomickou úroveň Portugalska (v roce 2004 převyšoval český HDP na obyvatele hodnotu portugalského hrubého domácího produktu o 1,20 p. b.) a poměrně úspěšně se přibližuje ekonomické úrovni Řecka (89,82 % v roce 2006), Slovinska (89,41 %) a Španělska (77,54 %). K podobnému závěru dospějeme také v případě Polska, s tím rozdílem, že na rozdíl od ekonomiky české polská ekonomika doposud nejenže nedosáhla ekonomické úrovně ani jedné z původních členských zemí Evropské unie, ale současně také ani nedosáhla šedesáti procent ekonomické úrovně

ekonomicky nejslabších zemí eurozóny. V případě Polska tak v roce 2006 odpovídala hodnota jeho HDP na obyvatele v PPS 59,95 % hodnoty tohoto ukazatele v Portugalsku, 59,68 % ve Slovinsku a 51,76 % ve Španělsku. Přestože se obě výše uvedené ekonomiky více či méně úspěšně přiblížily hospodářsky nejslabším zemím eurozóny, je v tomto okamžiku zapotřebí poznamenat, že i nadále výrazně zaostávají za takovými zeměmi, jako jsou Nizozemí (Česko – 60,06 %, Polsko – 40,09 %), Irsko (55,56 a 37,09 %) a zejména pak Lucembursko (28,49 a 19,02 %).

Obrázek 1 – HDP na obyvatele v PPS a srovnatelná úroveň cenové hladiny v Česku (a) a v Polsku (b) v letech 1999-2006

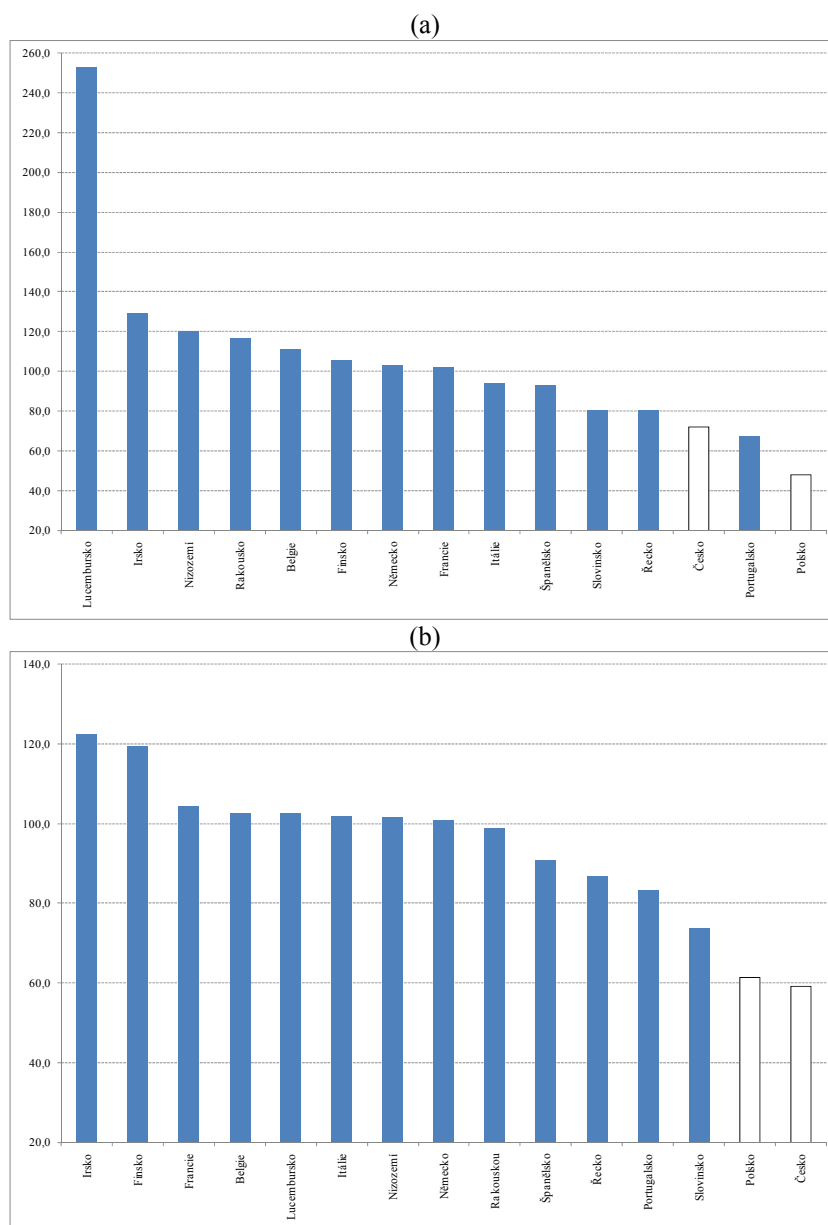

Pramen: Eurostat a vlastní výpočet

K poněkud odlišným výsledkům dospějeme, využijeme-li k sledování vývoje reálné ekonomické konvergence ukazatel srovnatelná úroveň cenové hladiny. Jak je patrné z obrázku 1a a 1b, zatímco srovnatelná cenová hladina se v České republice v podstatě pravidelně přibližovala cenové hladině v zemích EU-13, polská ekonomika v této oblasti zaznamenala určitý cyklický vývoj, kdy po rychlém sblížení v letech 1999-2001, došlo v následujících

třech letech k postupnému prohlubování těchto rozdílů (zatímco v roce 2001 dosahoval tento ukazatel hodnoty 64,16, v roce 2004 to bylo již pouhých 51,30 %), které bylo v posledních dvou letech opět vystříháno výrazným sblížením cenových hladin. Díky tomuto vývoji tak srovnatelná úroveň polské cenové hladiny dosáhla v roce 2006 hodnoty 61,31 %, díky čemuž bylo Polsko jedinou zemí Visegrádské skupiny, která v případě tohoto ukazatele překročila hranici šedesáti procent. V tomto okamžiku je zapotřebí poznamenat, že zejména v případě Česka můžeme sblížení cenových hladin s eurozónou označit za pomalé a nedostatečné, a to zejména proto, že tento proces v podstatě nereflexuje sblížení hospodářské úrovně těchto dvou ekonomik. Nejvýrazněji se pak česká a polská cenová hladina přiblížily cenové hladině ve Slovinsku (Polsko – 82,98 %, Česko – 73,88 %), Portugalsku (73,57 a 70,99 %) a v Řecku (70,52 a 68,05%). Naopak nejvýraznější odstup si obě země udržovaly od Irsku (50,16 a 46,41 %), Finska (51,35 a 47,51 %) a Francie (58,73 a 56,68 %).

Obrázek 2 – HDP na obyvatele v PPS (a) a srovnatelná úroveň cenové hladiny (b) v zemích eurozóny, v Česku a Polsku v roce 2006 (%)

Pramen: Eurostat a vlastní výpočet

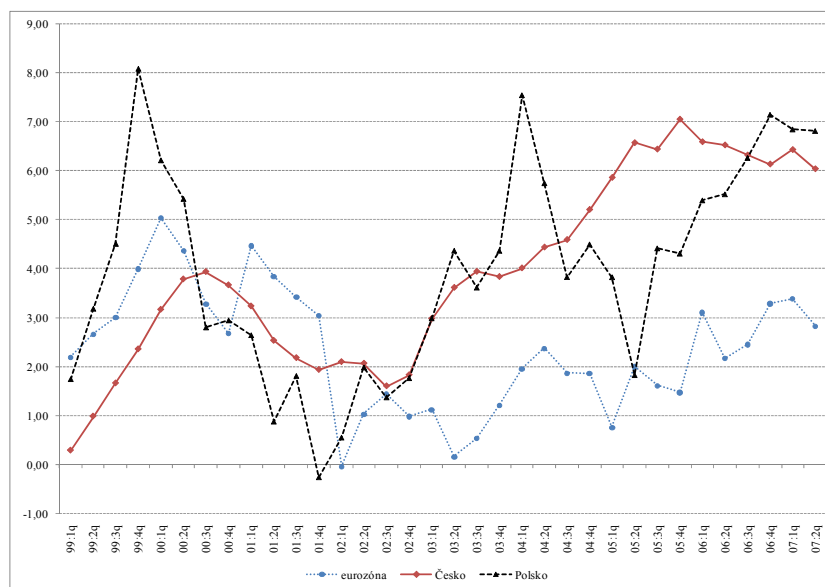
Pokud by výše uvedený trend pokračoval i v následujících pěti letech, pak se dá očekávat, že po svém vstupu do eurozóny, se zejména česká ekonomika bude potýkat s výraznějším předstihem tuzemské míry inflace před mírou inflace v zemích EU-13. Tento vývoj se pravděpodobně projeví v poklesu českých reálných úrokových sazeb, což může mít výrazně negativní vliv na vývoj české ekonomiky. V této souvislosti je však zapotřebí říci, že námi načrtnutý scénář nemusí být zcela přesný, neboť především v následujícím roce lze v případě České republiky očekávat výrazné zvýšení tempa růstu cenové hladiny, a to jak v souvislosti s očekávanou deregulací doposavad regulovaných cen, tak v souvislosti s nastartováním reformy veřejných financí.

Tabulka 1 – Potenciální hrubý domácí produkt a produkční mezera v Česku (mil. CZK, s.c. 1995, %), Polsku (mil. PLN, s.c. 1995, %) a v eurozóně (mil. EUR, s.c. 1995, %) v letech 1999-2006

ukazatel	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česko								
potenciální HDP	1.512,7	1.573,0	1.634,2	1.696,6	1.760,6	1.826,0	1.892,4	1.959,3
GAP	0,9	-0,4	-1,4	-1,9	-1,7	-0,9	0,6	2,3
Polsko								
potenciální HDP	415,3	431,3	447,5	463,9	480,5	497,4	514,5	531,7
GAP	0,7	0,0	-0,8	-1,2	-1,2	-0,7	0,3	1,6
eurozóna								
potenciální HDP	6.016,2	6.155,4	6.293,5	6.430,4	6.566,1	6.700,8	6.834,9	6.968,9
GAP	-0,1	0,3	0,6	0,4	0,2	-0,1	-0,3	-0,3

Pramen: Eurostat a vlastní výpočet

Obrázek 3 – Tempo růstu reálného HDP v Česku, Polsku a v eurozóně v letech 1999-2007 (%)

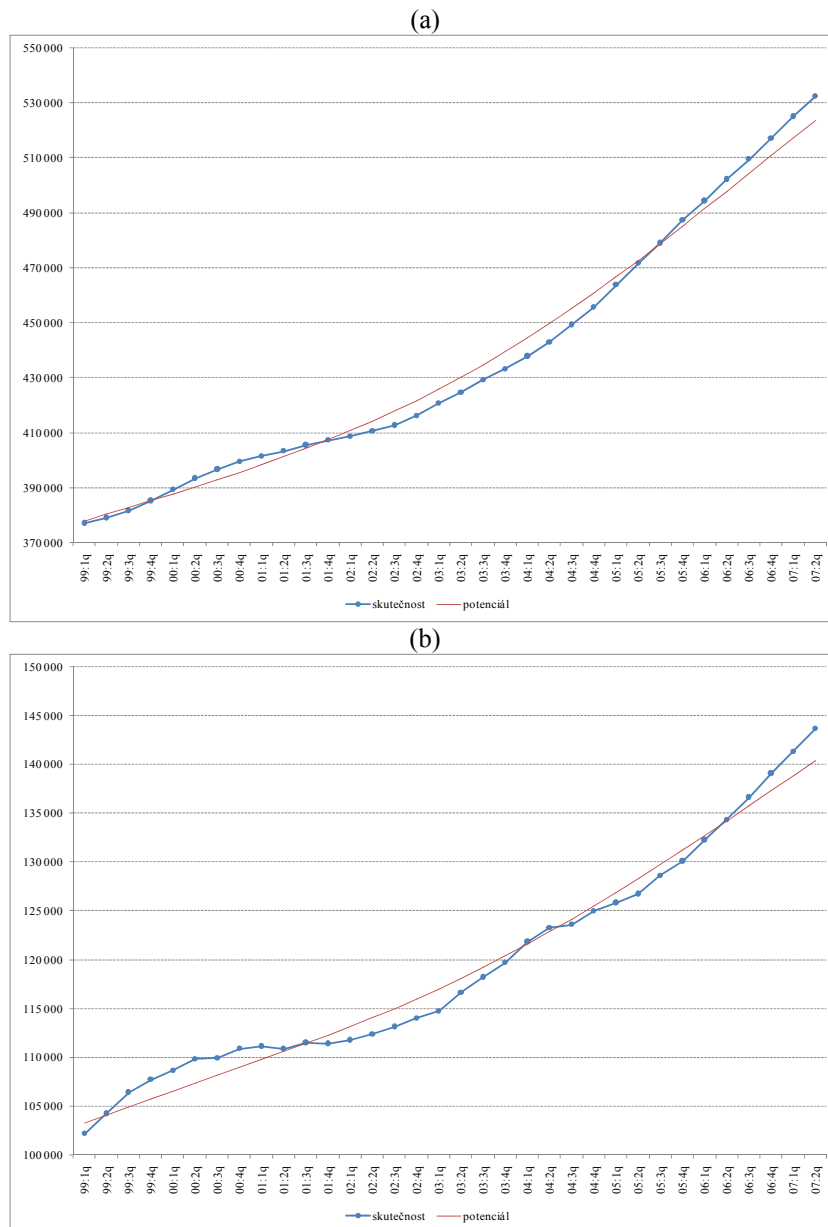

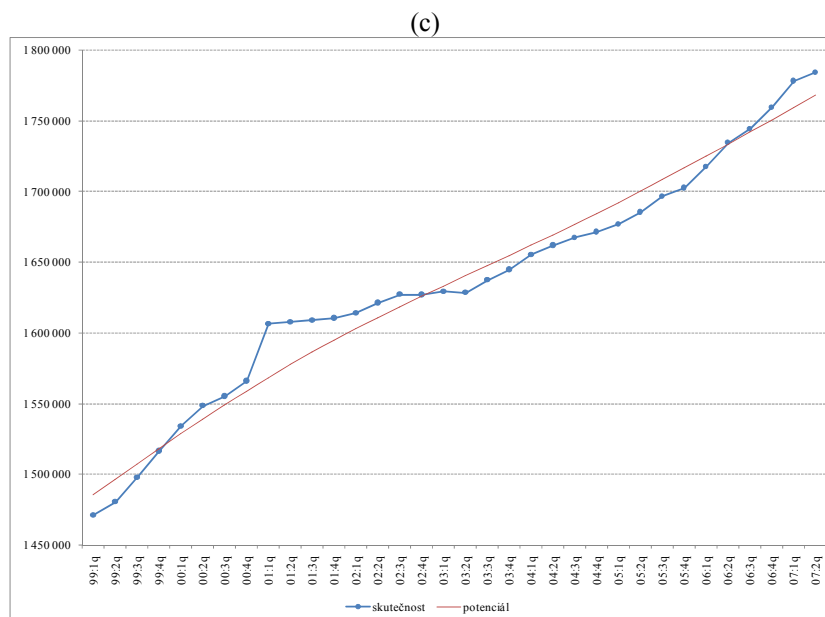
Pramen: Eurostat a vlastní výpočet

Sbližování ekonomické úrovně a cenových hladin obou výše uvedených ekonomik s ekonomikou eurozóny nezávisí pouze na tempu růstu hrubého domácího produktu, růstu počtu obyvatel či na deregulačních opatřeních, jež v oblasti cenové politiky realizují vlády jednotlivých zemí, ale také na konkrétní fázi hospodářského cyklu a její podobnosti či odlišnosti od stávající fáze v zemích EU-13. Pojdme se proto nyní, v rámci této stati, zaměřit

na další důležitou oblast analýzy cyklické sladění ekonomik, již je analýza makroekonomických ukazatelů umožňujících rozpoznat míru koordinace jednotlivých hospodářských cyklů.

Obrázek 4 – Tempo růstu reálného a potenciálního HDP v Česku (a), Polsku (b) a v eurozóně (c) v letech 1999-2006 (sezónně očištěno, mil., národní měny)

Pramen: Eurostat a vlastní výpočet

Hodnoty potenciálního produktu jsou autorovy vlastní odhady vypočtené pomocí Hodrick-Prescottova filtru aplikovaného na sezónně očištěnou časovou řadu, zobrazující čtvrtletní údaje o vývoji HDP.

Vydeme-li z údajů zachycených v tabulce 1, pak dospějeme k závěru, že v letech 1999-2006 existoval určitý nesoulad mezi cyklickým vývoje české a polské ekonomiky a hospodářským cyklem, jimž procházela ekonomika eurozóny. Jak je zřejmé z údajů, jež zachycující velikost produkční mezery (dále také GAP) v Česku, Polsku a EU-13, v námi sledovaném období nalezneme pouze jeden rok, v němž se všechny tři výše uvedené ekonomiky nacházely ve stejné fázi hospodářského cyklu. Tímto rokem byl rok 2004, kdy se tyto země nacházely v recesní produkční mezeře. Ve zbývajících sedmi letech pak můžeme o určité sladění hospodářských cyklů hovořit pouze v případě české a polské ekonomiky.

Pokud při podrobnější analýze hospodářského cyklu vyjdeme ze čtvrtletních údajů o vývoji sezónně neočištěného hrubého domácího produktu ve stálých cenách, pak dospějeme k závěru, že zatímco Česko dosahovalo významné cyklické sladění s eurozónou pouze v roce 1999 a v 1. čtvrtletím roku 2000, polská ekonomika měla s ekonomikou eurozóny hospodářský cyklus významně zkoordinován jak v období od 1. čtvrtletí 1999 do 3. čtvrtletí 2000, tak v posledních v časovém úseku, jehož počátek nalezneme v 2. čtvrtletí roku 2004 a konec v 2. čtvrtletí roku 2007. Ve zbývajících čtvrtletích pak můžeme u obou námi analyzovaných dvojic sledovat určitý nárůst rozdílů ve vývoji jejich ekonomických cyklů, přičemž nejvýrazněji se tento vývoj projevil, v případě polské ekonomiky v období od 4. čtvrtletí 2000 do 1. čtvrtletí 2004, kdy se hospodářské cykly vyvíjely protisměrně a v Česku ve 2. čtvrtletí 2000 – 2. čtvrtletí 2003.

Výše uvedené závěry pak potvrzuje také jednoduchá korelační analýza založená na determinaci časové řady metodou meziročních rozdílů. Vyjdeme-li z námi zrealizovaných propočtů, pak dospějeme k závěru, že k výraznému sblížení hospodářských cyklů námi sledovaných dvojic docházelo, v případě Česka opravdu pouze na počátku sledovaného období, kdežto v Polsku byl tento časový úsek výrazně delší, když zahrnoval 20 čtvrtletí. Na druhé straně je však zapotřebí říci, že zatímco u dvojice Česko eurozóna byla míra sladění téměř stoprocentní (korelační koeficient dosáhl hodnoty 0,977), v případě polské ekonomiky byla tato koordinace méně výrazná (0,738 v prvním a 0,754 v druhém období). Ve zbývajících časových úsecích pak byla vzájemná sladění hospodářských cyklů buďto

značně nižší (Česko: 0,268 a 0,522) nebo zcela nulová (Polsko: -0,221). Na základě výše řečeného můžeme tedy říci, že v průběhu let 1999-2007 dosahoval větší míry cyklické sladěnosti s ekonomikou eurozóny polská ekonomika, přičemž tento náš závěr potvrzují také korelační koeficienty vypočtené pro období od 3. čtvrtletí 2003 do 2. čtvrtletím 2007, jenž v případě Polska dosahuje výše 0,730, čímž o 0,177 jednotek převyšuje hodnotu tohoto koeficientu vypočteného pro českou ekonomiku.

Strukturální sladěnost české a polské ekonomiky s ekonomikou eurozóny

Jak již bylo uvedeno výše, země, které usilují o vstup do měnové unie, by před tímto krokem měly v maximální možné míře zkoordinovat svůj hospodářský cyklus s cyklem unie a současně dosáhnout co nejvyšší možné shody struktury své ekonomiky se strukturou ekonomiky daného seskupení. Vysoká míra podobnosti těchto ekonomik by pak měla výrazně snížit jak nebezpečí vzniku jednotlivých asymetrických šoků, tak celkovou výši nákladů spojených s jejich následným odstraněním.

Tabulka 2 – Struktura české a polské ekonomiky a ekonomiky zemí eurozóny v letech 1999-2006 (%)

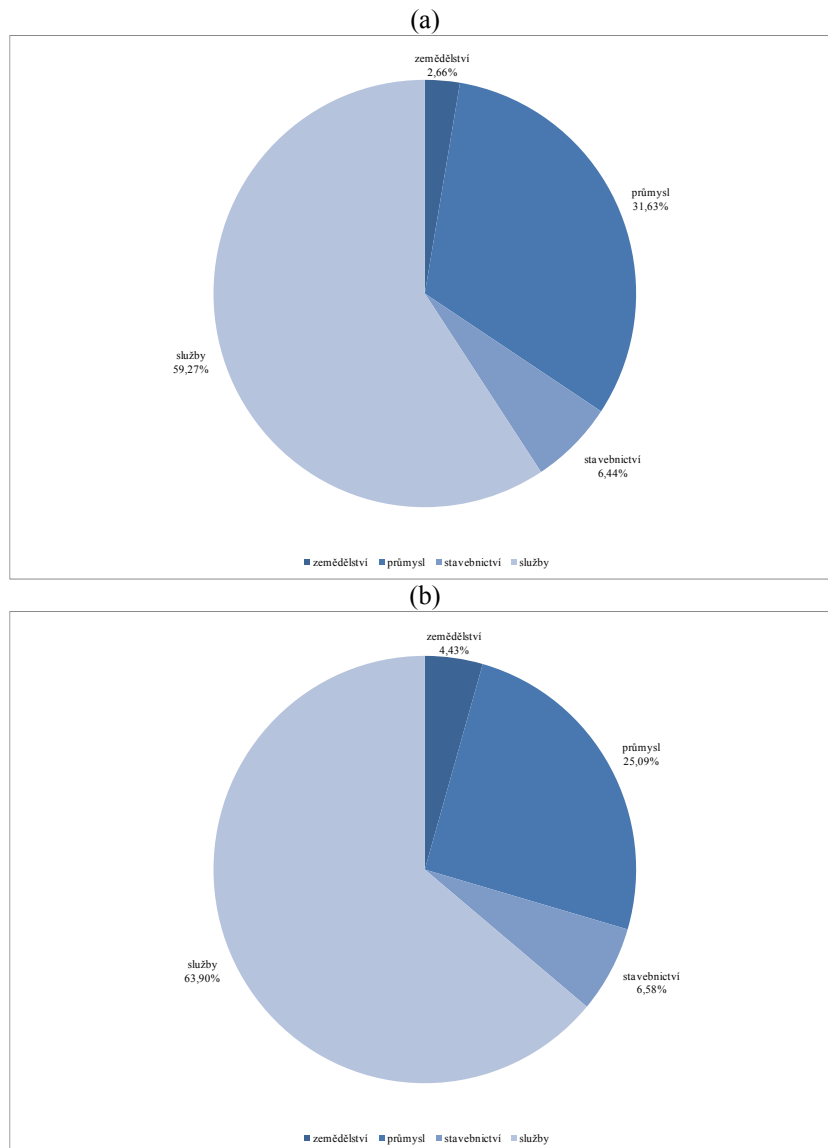
ukazatel	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česko								
zemědělství	3,88	3,86	3,97	3,30	3,08	3,34	2,90	2,66
průmysl	31,78	31,57	31,42	30,47	29,48	32,04	31,44	31,63
stavebnictví	6,98	6,40	6,28	6,16	6,38	6,45	6,69	6,44
služby	57,36	58,17	58,32	60,07	61,06	58,18	58,97	59,27
Polsko								
zemědělství	5,22	4,94	5,04	4,52	4,42	5,06	4,54	4,43
průmysl	24,63	23,93	22,53	22,40	23,67	25,20	24,63	25,09
stavebnictví	8,17	7,75	6,95	6,33	5,89	5,51	6,02	6,58
služby	61,98	63,37	65,47	66,74	66,02	64,23	64,81	63,90
eurozóna								
zemědělství	2,46	2,46	2,56	2,34	2,23	2,23	2,01	1,79
průmysl	22,35	22,32	21,71	21,25	20,71	20,49	20,20	20,16
stavebnictví	5,59	5,69	5,68	5,78	5,79	5,90	6,14	6,38
služby	69,61	69,53	70,04	70,63	71,27	71,38	71,65	71,67

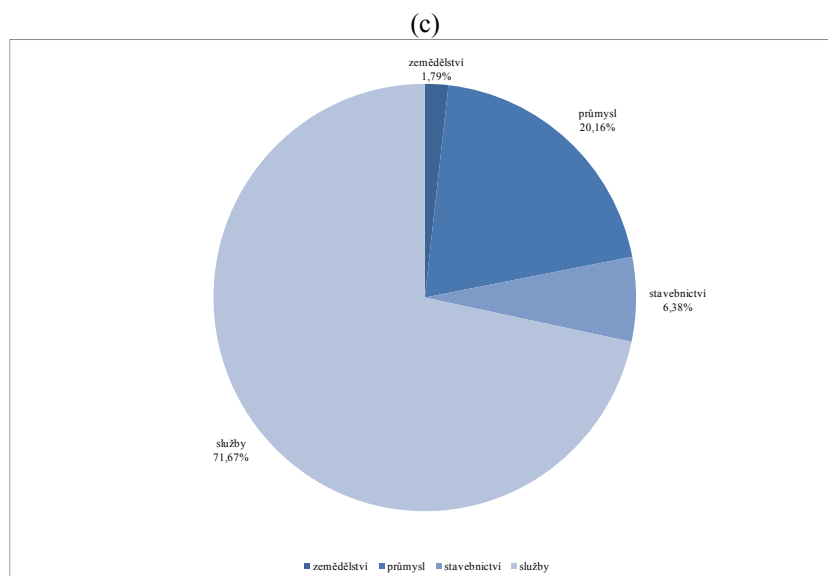
Pramen: Eurostat a vlastní výpočet

Podobně jako u cyklické sladěnosti, také v případě strukturální sladěnosti nalezneme v námi analyzovaných ekonomikách řadu rozdílů, při jejichž zachování by po vstupu Česka a Polska do eurozóny významně zvýšilo nebezpečí vzniku asymetrických šoků. Jak je zřejmé z tabulky 2, porovnáme-li strukturu české a polské ekonomiky se strukturou ekonomiky EU-13, zjistíme, že jediným odvětvím, jehož podíl na tvorbě hrubé přidané hodnoty (dále také HPH) je ve všech třech námi analyzovaných ekonomikách téměř shodný je stavebnictví (podíl na HPH činil zpravidla něco kolem šesti procent). Na rozdíl od stavebnictví, u ostatních odvětví národního hospodářství nalezneme mezi sledovanými ekonomikami větší či menší rozdíly, jež jsou spojeny zejména s větším podílem českého průmyslu (průměr 31,23 oproti 21,15 procentům v EU-13) a polského zemědělství (4,77 oproti 2,26 %) na tvorbě hrubé přidané hodnoty. Jediným odvětvím, jehož podíl na HPH byl jak v české, tak polské ekonomice nižší než v zemích eurozóny, tak bylo odvětví služeb, které v letech 1999-2006

vyprodukovalo v případě Česka v průměru 58,92 % a v případě Polsko 64,57 % veškeré produkce zahrnuté do hrubé přidané hodnoty. V eurozóně se pak tato produkce podílela na HPH více než sedmdesáti procenty.

Obrázek 5 – Struktura české ekonomiky (a) a polské ekonomiky (b) a ekonomiky eurozóny (c) v roce 2006

Pramen: Eurostat a vlastní výpočet

Budeme-li strukturu polské a české ekonomiky analyzovat poněkud podrobněji, pak dospějeme k závěru, že kromě průmyslu a zemědělství se na tvorbě hrubé přidané hodnoty mnohem výrazněji podílela také odvětví „Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost“, „Ubytování a stravování“ a „Doprava, skladování a spoje“. Zatímco v Polsku a Česku se tato tři odvětví podílela na tvorbě HPH v průměru 21,63 a 20,87 %, v zemích eurozóny byl tento podíl o 4,66, resp. 3,90 procentní bodů nižší a dosahoval výše 16,97 %. Naopak nižším podílem se vyznačovala jak odvětví „Finančního zprostředkování“ a „Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti“, tak odvětví „Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení“, „Vzdělání“, „Zdravotní a sociální péče; veterinární činnost“, „Ostatní veřejné a sociální služby“ a „Činnost domácností“, jejichž podíl na tvorbě hrubé přidané hodnoty v zemích EU-13 činil téměř čtyřicet procent, kdežto v Polsku 28,92 a v Česku jen 27,22 %.

Česká a polská ekonomika z hlediska obchodní provázanosti s ekonomikou eurozóny

Pokud se vrátíme zpět k teorii optimální měnové oblasti, pak zjistíme, že schopnost země, vstupující do již existující měnové unie, úspěšně čelit možným asymetrickým šokům není ovlivněna pouze její cyklickou a strukturální sladěností s ekonomikou zemí unie, ale také mírou jejího zapojení do mezinárodního, resp. vnitrounijního obchodu. Pojdme se proto nyní podívat jak úzké jsou obchodní vztahy mezi námi analyzovanými ekonomikami, resp. jak těsné jsou tyto vazby mezi Českem, Polskem a Evropskou unií jako celkem.

Z dostupných statistických dat je zřejmé, že zatímco česká ekonomika se vyznačuje vysokou mírou otevřenosti vůči okolnímu světu, když podíl jejího zahraničního obchodu na hrubém domácím produktu dosahoval v letech 1999-2006 131,69 %, polskou ekonomiku můžeme označit za ekonomiku mírně otevřenou, o čemž svědčí také podíl zahraničního obchodu na polském HDP, který v tomto období dosahoval pouze 66,96 %. Můžeme tedy říci, že zatímco Česká republika v námi analyzovaném období dovážela zboží, jehož hodnota odpovídala 66,14 % hrubé domácí produkce a vyvážela statky a služby, jejichž podíl na HDP dosahoval 65,55 procent, podíl těchto ukazatelů na hrubém domácím produktu Polska byl zhruba poloviční (35,05 % u dovozu, 31,91 % u vývozu). V této souvislosti je zapotřebí říci, že tyto závěry nejsou nijak překvapivé, neboť česká ekonomika se, z hlediska svého rozměru,

řadí mezi malé ekonomiky, které se zpravidla vyznačují vysokou mírou otevřenosti, kdežto polskou ekonomiku můžeme označit za ekonomiku středně velkou, pro niž je typická mnohem menší míra otevřenosti.

Tabulka 3 – Podíl vývozu a dovozu Česka a Slovenska do zemí eurozóny a zemí Evropské unie na celkovém vývozu a dovozu v letech 1999-2006 (%)

ukazatel	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EU-27								
Česko – dovoz	76,53	75,16	74,59	72,53	71,42	80,28	81,41	80,50
Česko – vývoz	87,48	85,90	86,48	85,70	87,32	87,14	85,54	85,58
Polsko – dovoz	72,20	68,95	69,68	69,70	69,61	75,33	75,32	72,65
Polsko – vývoz	81,65	81,20	81,19	81,15	81,91	80,32	78,62	78,88
eurozóna								
Česko – dovoz	59,02	56,95	57,31	55,95	55,11	62,58	62,13	59,97
Česko – vývoz	65,25	63,17	62,65	61,53	63,39	62,96	59,71	58,68
Polsko – dovoz	55,87	52,74	53,32	53,96	53,87	58,38	58,73	57,10
Polsko – vývoz	61,29	60,40	59,28	57,91	58,14	56,49	54,56	53,33

Pramen: Eurostat a vlastní výpočet

Ačkoliv z hlediska míry otevřenosti existují mezi českou a polskou ekonomikou výrazné rozdíly, z hlediska ekonomické integrace těchto zemí do ekonomiky eurozóny jsou tyto rozdíly v podstatě nulové. Vyjdeme-li z údajů zachycených v tabulce 3, pak zjistíme, že v letech 1999-2006 Česko vyváželo do zemí EU-13 62,17 % své produkce určené na export a z těchto zemí dováželo v průměru 58,63 procent veškerého zboží importovaného ze zahraničí a Polsko do těchto ekonomik vyváželo 57,67 % veškeré produkce určené pro zahraniční trhy a importovalo z nich 55,50 % statků a služeb, jež byly do Polska dováženy ze zahraničí. V souvislosti s budoucím vstupem Česka a Polska do eurozóny, tak můžeme takto vysoký podíl vnitroujního obchodu na hrubém domácím produktu označit spíše za pozitivum a za jeden z nejvýznamnějších argumentů hovořících ve prospěch co možná nejrychlejšího přijetí eura v těchto zemích.

Výše uvedený závěr v podstatě potvrzuje také analýza zaměřená na vzájemné obchodní vztahy mezi sledovanými zeměmi a Evropskou unií jako celek, neboť v tomto případě je míra ekonomické integrace ještě o něco výraznější (průměrný podíl českého a polského dovozu dosahoval 76,55 a 71,68 % a průměrný podíl jejich vývozu 86,39 a 80,62). Pokud v tomto okamžiku tedy vyjdeme z předpokladu, že v následujících letech bude většina zemí Evropské unie stojících mimo eurozónu, tj. minimálně 13 zemí, usilovat o splnění podmínek umožňujících jejich následné začlenění do měnové unie, dá se předpokládat, že se míra ekonomické integrace Česka a Polska s eurozónou bude i nadále prohlubovat, což opět hovoří ve prospěch rychlého přijetí eura.

Závěr

Vzhledem k tomu, že jak Česko, tak Polsko se dnem svého vstupu do Evropské unie zavázalo bez zbytečných odkladů přijmout společnou evropskou měnu, stojí před námi otázka, kdy k tomuto kroku dojde. Odpověď na tuto otázku se může jevit jako poměrně jednoduchá: „Obě země se stanou členy eurozóny tehdy, pokud bezesbýtku splní Maastrichtská kritéria nominální konvergence“. Tato odpověď však může být poněkud

zavádějící, neboť splněním nominálních kritérií tyto země sice naplní formální požadavky vstupu do EU-13, ale současně nemusí být schopny na jedné straně využít všech výhod a na straně druhé čelit všem nebezpečím spojeným s jejich vstupem do fungující měnové unie. V této souvislosti můžeme tedy říci, že minimálně stejně důležitá, ne-li důležitější než kritéria nominální konvergence se nám jeví reálné dispozice těchto zemí pro přijetí eura. Z tohoto důvodu jsme se při analýze připravenosti Polska a Česka na vstup do eurozóny zaměřili právě na zhodnocení míry jejich reálné konvergence k EU-13.

Z výše uvedené komparativní analýzy je zřejmé, že v letech 1999-2006 došlo k určitému sblížení mezi českou, resp. polskou ekonomikou a ekonomikou eurozóny, přičemž v případě ekonomické úrovně měřené pomocí HDP na obyvatele v PPS je tento proces mnohem zřetelnější u Česka, kdežto v případě cenové hladiny dosáhlo mnohem většího pokroku Polsko. Z hlediska vzájemné ekonomické integrace se jako velmi pozitivní jeví také vysoká míra provázanosti těchto ekonomik jak s ekonomikou EU-13, tak s ekonomikou EU-27. Naopak za určitý negativní rys může u české ekonomiky označit jednak nedostatečné sblížování cenových hladin a jednak narůstající nesoulad mezi hospodářskými cykly těchto ekonomických celků. V případě Polska můžeme za negativum označit zejména pomalé tempo sblížování jeho ekonomické úrovně s ekonomickou úrovní eurozóny. Obě výše uvedené země se pak vyznačují určitými odlišnostmi struktury jejich ekonomik od struktury ekonomik zemí EU-13, kdy v Česku hraje výraznější roli průmysl a v Polsku pak především zemědělství. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že současný stav reálné konvergence české a polské ekonomiky není možno považovat za ideální, z čehož vyplývá, že pokud mají tyto země přijmout v roce 2012 euro, pak je nezbytné, aby v následujících pěti letech prošly poměrně razantním procesem reálné konvergence, díky čemuž by se více sblížily s ekonomikou eurozóny.

Literatura:

- [1] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Analýza kontextů makroekonomického vývoje v ČR za rok 2005*. 2007. [www: www2.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/publ/1101-06-za_rok_2005](http://www2.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/publ/1101-06-za_rok_2005).
- [2] EUROSTAT: *Data navigation tree*. 2007. [www: epp.eurostat.ec.eu.int/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/&product=EU_MAIN_TREE&depth=1](http://www.epp.eurostat.ec.eu.int/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/&product=EU_MAIN_TREE&depth=1).
- [3] EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA: *Konvergenční zpráva květen 2006*. 2007. [www: www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2006cs.pdf](http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2006cs.pdf).
- [4] TULEJA, P.: Economic Standard of the Czech Republic from the Perspective of the Nominal Convergence. *Acta academica karviniensis*. 2006, č. 2, ss. 134 - 146. ISSN: 1212-415X.
- [5] TULEJA, P.: *Možnosti a perspektivy vstupu České republiky do Eurozóny*. In Sborník z mezinárodní konference. Národní a regionální ekonomika VI. CD-ROM. Košice: EF TU. 2006. ss. 410-417. ISBN: 80-8073-721-5.
- [6] TULEJA, P. Postavení České republiky v rámci Evropské unie. In *Starzyczna a kol.: Exogenní a endogenní faktory regionálního rozvoje – zhodnocení empirických zkušeností a teoretických přístupů k pólům rozvoje*. Vědecká monografie. Studia Oeconomica. Karviná: OPF SU Karviná. 2005. ss. 34-49. ISBN: 80-7248-337-4.
- [7] TULEJA, P. The Czech Republic on the Road to the Euro-zone – Nominal Convergence Criteria. In *Poloucek, S., Stavarek, D. (eds.): Future of the Banking after the Year 2000 in the World and in the Czech Republic. X*. Karviná: OPF SU v Karviné. 2005. ss. 1939-1954. ISBN: 80-7248-342-0.
- [8] ZIMMERMANN, CH. *HP-Filter*. 2007. [www: dge.repec.org/cgi-bin/hpfilter.cgi](http://www.dge.repec.org/cgi-bin/hpfilter.cgi).

Kontaktní adresa:

ing. Pavel Tuleja, Ph.D.

katedra ekonomie
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné
Slezská univerzita v Opavě
Univerzitní náměstí 1934/3
733 40 Karviná
Česká republika

telefon: +420 596 398 259
fax: +420 596 312 069
e-mail: tuleja@opf.slu.cz
web1: www.opf.slu.cz/tuleja
web2: stat.opf.slu.cz